

χάρτης

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

12

ΜΑΝ ΡΕΪ • ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΜΗΛΙΩΝΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΑΪΤΗΣ • ΓΙΩΡΓΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΘΑΝΑΣΗΣ ΤΖΟΥΛΗΣ • ΠΙΕΡ ΜΠΟΥΛΕΖ
ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΣΙΑΝΙΚΑΣ • ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ
Χ.Λ. ΚΑΡΑΟΓΛΟΥ • ΒΑΣΙΛΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΔΕΛΗΓΙΩΡΓΗ
ΠΕΤΡΟΣ ΛΕΚΑΠΗΝΟΣ
ΝΙΚΟΣ ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ
ΝΤΙΝΟ ΚΑΜΠΑΝΑ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΟΚΥΡΗΣ
ΝΤΙΝΟΣ ΣΙΩΤΗΣ • ΛΟΓΓΟΣ
ΤΑΣΟΣ ΧΑΤΖΗΤΑΤΣΗΣ • Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ
ΓΙΩΡΓΗΣ ΓΙΑΤΡΟΜΑΝΩΛΑΚΗΣ • ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΛΤΣΟΣ
ΤΑΚΗΣ ΓΡΑΜΜΕΝΟΣ • ΧΟΥΛΙΟ ΚΟΡΤΑΣΑΡ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ • ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΤΕΥΧΩΝ 7-12

χάρτης

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Ειρήνης 8, Νέα Πεντέλη 152 36, 'Αθήνα, τηλ. 8044226, 3638257

Έκδοση, διεύθυνση: Δημήτρης Καλοκύρης, 'Ελένη Καλοκύρη

Επιμέλεια: Γιώργος Χουλιάρας, Θανάσης Χαράνης
Γραμματεία: Έρα Σαββαΐδου
Τυπογραφική επιμέλεια κειμένων: Μαρία Κυρτζάκη
Στοιχειοθεσία: Φωτόγραμμα ΕΠΕ, Σόλωνος 130
Φίλμς-Μοντάζ: 'Αφοί Πίνα, Βαλτετσίου 45
Έκτύπωση: 'Αγγελος 'Ελευθερος, Νιρβάνα 80 - Τρεις Γέφυρες
Βιβλιοδεσία: 'Α. Εύταξιάδης - Γ. 'Ιωσηφίδης, Θεσσαλονίκης 130, Καλλιθέα

Κεντρική διάθεση:

Στήν 'Αθήνα: ΥΨΙΛΟΝ/ΒΙΒΛΙΑ, Σολωμού 16, τηλ. 3638257

ΝΕΦΕΛΗ, Μαυρομυχάλη 9, τηλ. 3639962

Στή Θεσσαλονίκη: Μ. ΚΟΤΖΙΑ & ΣΙΑ, Τσιμισκή 78, τηλ. (031) 279720, 268940

Στήν Κρήτη: Βιβλιοπωλείο ΠΡΑΞΙΣ, 'Ανδρεαδάκη 4, 'Ηράκλειο, τηλ. (081) 244403

Στά περίπτερα καί τήν υπόλοιπη 'Ελλάδα: «Κεντρικό Πρακτορείο Τύπου» ΑΕ, τηλ. 3211069 καί «Γενικό Πρακτορείο» ΑΕ, Πλάτωνος 135, Καλλιθέα, τηλ. 9428433

Προηγούμενα τεύχη: 180 δρχ., στό ΥΨΙΛΟΝ, Σολωμού 16, 'Αθήνα καί Μ. ΚΟΤΖΙΑ & ΣΙΑ, Τσιμισκή 78, Θεσσαλονίκη

Συνδρομή γιά ένα χρόνο (έξι τεύχη): 1200 δρχ. - 'Οργανισμοί κ.λπ. 3000 δρχ.
- 'Εξωτερικού (άεροπορικώς, δολάρια ΗΠΑ:) Κύπρος 18, Εύρώπη 20, 'Αμερική 22, Αύστραλία 25, 'Ανταρκτική 50

Τιμή τεύχους 200 δρχ.

HARTIS • Bi-monthly Review of Literature and the Arts
Eirinis 8, Nea Pendeli 152 36, Athens, Greece

Γιά τήν τυποτεχνική εμφάνιση τών κειμένων © Χάρτης.
Τό copyright γιά τά κείμενα ανήκει στους συγγραφείς.

Η Αγροτική Τράπεζα
σας περιμένει

πρόδυμα και
„κάτι
παραπάνω!„

για όλες τις ειδικές
προθεσμιακές καταθέσεις

- ✓ με γρήγορη και φιλική εξυπηρέτηση
- ✓ με 450 υποκαταστήματα σ' όλη την Ελλάδα
- ✓ με μεγαλύτερο τόκο απ' όλες τις άλλες τράπεζες

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

για την προκοπή του τόπου

χάρτης

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΣΤΙΓΜΑΤΑ
ΚΕΙΜΕΝΑ
ΤΕΧΝΕΣ
ΚΛΙΜΑΚΕΣ
ΤΕΧΝΑΣΜΑΤΑ

ΥΠΙΟΜΝΗΜΑ

χάρτης ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΧΡΟΝΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ • ΤΕΥΧΟΣ 12

ΑΘΗΝΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1984

ΣΤΙΓΜΑΤΑ

Μακρυγιάννης, Δημήτρης Τζιόβας, Μιχάλης Τσιανίκας, Ήλιος Χ. Παπαδημητρακόπουλος, Βασίλης Λαμπρόπουλος, Γιώργος Χουλιάρας, Διαγόρας Βαρέλης, Ἀχιλλέας Κυριακίδης (644-661)

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Γιάννης Βαρθέλης (662)

ΚΕΙΜΕΝΑ

Τάκης Γραμμένος: Ἀπό τὰ ποιήματα γιὰ τὴ θεότητα (664)

Χριστόφορος Μηλιώνης: Κοριαντολίνο (667)

Μ.Ζ. Κοπιδάκης: «Μούσης Μορμολύκειον» (674)

Δημήτρης Καλοκύρης: Ἐγκόλπιο (677)

Τάσος Χατζηράτης: Ἀνέκδοτο ἄγιο (678), Περί λεόντων (680)

Ἀλεξάνδρα Δεληγιώργη: Τὸ ἄλλο μισό (682)

Γιώργης Παυλόπουλος: Ὁ ποιητὴς καὶ τὸ φεγγάρι, Ἡ μύγα (694)

Θανάσης Τζούλης: Ἀλεξανδρούπολη. Νὰ βγεῖ ὁ Κρατύλος νὰ σέ πάρει στὸ ὄνοματουργεῖο του, Τὰ ποιήματα τοῦ Καβάφη ἦταν τὸ καθημερινὸ του νόμισμα, Τώρα πού ἔστησα τὸ φουσερό τοῦ στιχοιουργεῖο μου ἔξω ἀπὸ τὰ ἡχοπλοῖα σας (695-697).

Ντίνος Σιώτης: Δέκα χρόνια κάπου (698)

Γιώργης Γιατρομανωλάκης: Ἀρχαῖο Ἑλληνικὸ μυθιστόρημα: Λόγγος (706)

Λόγγος: Δάφνις καὶ Χλόη Μετάφραση Γιώργης Γιατρομανωλάκης (707)

Ντίνο Καμπάνα: Γένοβα - Ἀπόδοση: Πέτρος Λεκαπηνός (710)

ΤΕΧΝΕΣ

Man Ray: Ἀπογραφή τοῦ κεφαλιοῦ μιᾶς γυναίκας (κείμενο καὶ φωτογραφίες) - Μετάφραση Θάλεια Ἀλεξίου (718)

Γιάννης Γαῖτης: Σχέδιο τοῦ 1973 (722)

Pierre Boulez: Γιὰ τὴ νέα μουσικὴ (συζήτηση μὲ τὸν Jonathan Cott) - Μετάφραση Τρισεύγενη Καλοκύρη (723)

ΚΛΙΜΑΚΕΣ

Vassilis Lambropoulos: Οἱ ἐρμηνεῖες τῆς διασπορᾶς (728)

Χ.Α. Καράογλου: Ἐνα ἄγνωστο ἄρθρο τοῦ Κ. Παλαμά (745)

Κωστής Παλαμάς: Θαυμασμός καὶ διασυρμός (747)

Γιώργος Βέλτσος: Ὁ ἐρωτικὸς λόγος (751)

ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Στὸ τεύχος αὐτὸ συνεργάζονται: Νίνα Ἀγγελίδου, Ἐλένη Καλοκύρη, Θόδωρος Οἰκονόμου, Γιώργος Χουλιάρας (756-762)

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ [ΤΕΥΧΗ 7-12] (763)

Στὸ ἐξώφυλλο: Ρενέ Μαγκρίτ «Τὸ μέλλον τῶν ἀγαλμάτων» (περ. 1937), Λάδι σὲ γύφο, 33X16,5 Τέιτ Γκάλερι, Λονδίνο.

Ἡ αἰδήμων ἀπαρίθμηση ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Τάσο Ἀθανασιάδη, συνεχίζεται μὲ τὸν Νάνο Βαλαωρίτη, τὴ Νένη Εὐθυμάδη, τὸν Ἄρη Φακίνο, τὴν Μαρία Μανωλάκου κλπ. κλπ. Ἀναφέρονται πολλὰ βιβλία, ἕνα ἀξιόλογα ἡμετέρων (ἀλλὰ καὶ βαρβάρων, ἀπὸ τὸν Οὐναμούνο μέχρι τὸν Γκόλντιγγκ), ἀλλὰ κάπου περὶ τὸ μέσον τοῦ διστήλου ἕνας ξαφνικός (καὶ ὅλως ἀναίτιος) παρουσιαστικός οἰστρος, ἐκθέτει στὰ καλά καθούμενα ἕναν ὁμολογουμένως ἀθόρυβον ἐργάτη τῶν γραμμάτων μας, τὸν κ. Τριαντάφυλλο Πίττα. Γράφει ὁ κ. Γ. Στεφανάκης: ... Τὴν διηγηματογραφία τοῦ Πίττα πού ἀνεπιφύλακτα θά τὴν τοποθετοῦσα σὲ ἰσάξια βαθμίδα μὲ τοῦ Μπόρχες (sic), τὴ διακρίνει πλούσια στοχαστικότητα, ἀκονισμένη αἴσθησι κλπ. κλπ... Σημειῶν ἀκόμα τὸ ἐπιμελημένο γλωσσικὸ ὕφος τοῦ συγγραφέα, τὶς στέρρες μολυβδῆς καὶ τὴν εὐλύγιστη τεχνικὴ πού τὸν καθιστᾷ πρωτοπόρο σ' αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς λογοτεχνίας.

Ἡ κριτικὴ τελειώνει μὲ τὸ ματζούνι τῆς χρονιάς, τὴν «Ἐλένη» τοῦ Γκατζογιάννη, καὶ τὶς εὐχὲς τοῦ κριτικοῦ γιὰ καλὲς διακοπὲς καὶ καλὸ διάβασμα!

Ἐπειδὴ τόσο ὁ «Χάρτης», ὅσο καὶ οἱ ἐκδότες του, ἔχουν ὅλως ἰδιαίτερη ἐνασχόληση μὲ τὸν Μπόρχες καὶ τὸ ἔργο του, συνηθίζουν δὲ νὰ ἀπουσιάζουν περὶ τὸ θερινὸ ἡλιοστάσιο, μὲ κίνδυνο νὰ χάσουν τὰ θερινὰ βιβλία καὶ τοὺς θερινοὺς κριτικούς των, κατέγραψα (χάριν ἐνημερώσεως) τὰ ὀλίγα αὐτὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν (τέως ἔγκυρη) φιλολογικὴ σελίδα μιᾶς ἔγκυρης ἐφημερίδας, μὲ τὴν πρόσθετη ὑστεροβουλία νὰ καταδείξω, ὅτι τὸ πείραμα τῆς «εἰδικῆς ὀμάδας συντακτῶν καὶ συνεργατῶν» εἶναι πιά ἀπὸ πολὺ καιρὸ ἀποτυχημένο: ὦρα νὰ ἀναλάβει καὶ πάλι τὴν σελίδα ἕνας ἐπώνυμος, ὑπεύθυνος καὶ ἀρμόδιος – αὐτός, ὁ ὁποῖος σέ ὅλα τὰ ἔντυπα φέρεται μὲ τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐπιμελητῆ συντάξεως.

Ἡλίας Χ. Παπαδημητρακόπουλος

Τὸ Πανεπιστήμιο ὡς Φάρα

Κάποτε τὸ Πανεπιστήμιο ἦταν μικρό: ἕνας συγκεκριμένος χώρος μὲ αἶθουσες διδασκαλίας καὶ ἔρευνας ὅπου ἡ ἔγκυρη γνώση τῶν ἐπιστημῶν καλλιεργεῖτο καὶ μετεδίδετο. Κατὰ τὰ τελευταῖα δεκαπέντε χρόνια, ὅμως, ἡ κατάσταση ἄλλαξε ἀποφασιστικά: ἡ παλιὰ μικρὴ κοινότητα ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει, ἀλλὰ ἔχει χάσει τὴ σημασία της γιατί ἡ καινούργια πραγματικότητα εἶναι ἄλλη: τὸ οἰκουμενικὸ πανεπιστήμιο, τὸ πανεπιστήμιο τῶν διεθνῶν καὶ διεπιστημονικῶν συμποσίων, τῶν ἠλεκτρονικῶν βιβλιοθηκῶν, τῶν ὑπερποντιῶν ἀνταλλαγῶν, τῶν ἀνοιχτῶν περιοδικῶν – τῆς διαρκοῦς κίνησης, συνάντησης, μεταβίβασης καὶ κυκλοφορίας.

Αὐτὸ τὸ κοσμοπολίτικο σύμπαν τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἐπαφῶν σκιαγραφεῖ καὶ παρωδεῖ ὁ Ντέιβιντ Λόντζ στο βιβλίο του *Μικρὸς Κόσμος* (David Lodge: *Small World. An Academic Romance*. London: Secker and Warburg, 1984). Ὁ συγγραφέας εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους σύγχρονους Ἀγγλους κριτικούς, πού ὅμως ἐπιδίδεται μὲ ἀφοσίωση καὶ ἐπιτυχία καὶ στὴν πεζογραφία. Τὸ *Μικρὸς Κόσμος* εἶναι τὸ ἔβδομο μυθιστόρημά του, καὶ χαρακτηρίζεται ἀπὸ μιὰ πολυπλοκότητα, εὐρηματικότητα, εὐρυμάθεια καὶ ἀμείλικτη σάτιρα πού συναρπάζουν. Ἰδιαίτερα σὲ ὅποιον εἶναι ἐξοικειωμένος μὲ τὴ σύγχρονη λογοτεχνικὴ θεωρία, τὸ ἀκαδημαϊκὸ περιβάλλον καὶ τὸ διεθνὴ χορὸ τῶν συνεδρίων, τὸ βιβλίο ὑπόσχεται ἀπολαυστικὸ διάβασμα μὲ τὶς διαρκεῖς ἀναφορὲς του σὲ καταστάσεις πού γιὰ πολλοὺς ἀποτελοῦν πιά καθημερινή, «φυσικὴ» πραγματικότητα.

Λίγα λόγια πρῶτα γιὰ τὴν περιτέχνη πλοκή. Ὅπως ὑποδεικνύει ὁ ὑπότιτλος, τὸ μυθιστόρημα εἶναι «μιὰ ἀκαδημαϊκή

μυθιστορία», ἕνα ἱπποτικὸ ἀφήγημα πού ἐκτυλίσσεται στὸ σύγχρονο οἰκουμενικὸ πανεπιστήμιο. Πρότυπό της εἶναι ὁ μεσαιωνικὸς Πάρισιφαλ καὶ ἡρώας της ἕνας νεαρός, ἀφελὴς καὶ ἀγαθὸς λέκτορας πού ἀναζητᾷ τὴν ἀγαπημένη του περιφερόμενος ἀπὸ συνέδριο σὲ συνέδριο καὶ διατρέχοντας ὄχι μόνον τὴν οἰκουμένη ἀλλὰ καὶ ὅλο τὸ φάσμα τῶν σημερινῶν κριτικῶν σχολῶν. Κατὰ τὴν περιπλάνησὴ του γνωρίζει βαθματῶς τὰ παιχνίδια, τὶς συμβάσεις, τοὺς μηχανισμοὺς καὶ τὴν ὑποκρισία τοῦ χώρου του, καθὼς καὶ τὴν προθυμία τῶν κατοίκων του νὰ συμβιβαστοῦν. Ταυτόχρονα, οἱ δύο πιὸ βαθιὲς πεποιθήσεις του, ἡ πίστη του στὴν ἀγάπη καὶ στὸ λογοτεχνικὸ κείμενο, δοκιμάζονται σκληρὰ ἀφοῦ οἱ χίμαιρες πού κυνηγᾷ παρουσιάζονται, ἐξαφανίζονται, πολλαπλασιάζονται, ἐκμισθώνονται, ἐξευτελίζονται. Θά βρεῖ τὴ λύτρωση πού ἐπιζητεῖ; καὶ θά καταφέρει νὰ σώσει τὶς ἀνθρωπιστικὲς ἀξίες του;

Δέν θέλω νὰ προδώσω τὴ λύση τοῦ ἔργου γιατί προτιμῶ νὰ συστήσω νὰ μεταφραστεῖ στὰ ἑλληνικά. Ὁ μεταφραστὴς θά ἔχει βέβαια νὰ ἀναμετρηθεῖ μὲ πολλές δυσκολίες, προπάντων μὲ τὶς πλούσιες καὶ θεαματικὲς ἀναφορὲς στὴν παράδοση τῆς ἀγγλικῆς λογοτεχνίας: γιὰ τὴν ἀπόδοση ἐνός τέτοιου διακειμενικοῦ ἀραβουργήματος θά χρειαζότανε μιὰ γνώση τῆς παραδόσης σάν ἐκείνη πού διαθέτουν οἱ μεταφραστὲς τῶν ἐκδόσεων *Κρύσταλλο*. Τελικὰ ὅμως κάθε ἀπόπειρα ἐπαφῆς μὲ τὸ μυθιστόρημα αὐτὸ ἀποζημιώνει: ἡ γνωριμία μὲ τὸν κωμικοτραγικὸ θίασο καθηγητῶν, μαθητῶν, κριτικῶν, φιλολόγων, συγγραφέων, μεταφραστῶν καὶ ἐκδοτῶν πού παρουσιάζει εἶναι συναρπαστικὴ καὶ διασκεδαστικότερη.

Ὁ κόσμος μας, κατὰ τὸν Λόντζ, ὁ κόσμος ὅσων ἐνδιαφέρονται γιὰ τὰ γράμματα, παρὰ τὴν τρομακτικὴ διεύρυνση

καὶ διεθνοποίησὴ του, παραμένει ὁ μικρὸς κόσμος τῶν ἀνθρώπων πού ἀσχολοῦνται μὲ τὴ λογοτεχνία καὶ τὴ δημιουργοῦν γράφοντας, διαβάζοντας, κρίνοντας, συζητώντας, σπουδάζοντας: εἶναι ὁ κόσμος ὅσων διαπληκτίζονται γιὰ τὸ νόημα, τὴν ἀλήθεια, τὶς τεχνικὲς ἀρετὲς, τὶς ἐπιδράσεις καὶ τὴν ἀξία τῶν κειμένων: ὁ κόσμος τῶν στρουκτουραλιστικῶν συμποσίων, τῶν σημειωτικῶν ἰνστιτούτων, τῶν φαινομενολογικῶν ἀναλύσεων, τῶν μεταπτυχιακῶν σεμιναρίων, τῶν ἀκαδημαϊκῶν κύκλων, τῶν ἐκδοτικῶν οἰκῶν, τῶν διδασκτικῶν ἐγχειριδίων, τῶν συγγραφικῶν δικαιωμάτων – τὸ φιλολογικὸ Γκράαλ τοῦ οἰκουμενικοῦ πανεπιστημίου, ὅπου ὅλο παρεπιδημοῦμε, ἀρθρώνοντας ἀμήχανα τὸ αἶτημα τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἐλευθερίας ἐκεῖ πού οἱ δρόμοι μας συχνὰ συναντῶνται – σὲ κάποιον συνέδριο...

Βασίλης Λαμπρόπουλος